

**Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка**

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту
педагогіки і психології

_____ С.М. _Кондратюк
(підпис)

« _____ » _____ 2022 р

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань – 23 Соціальна робота

спеціальність – 231 Соціальна робота

освітня програма – бакалавр

Мова навчання – українська

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту педагогіки і
психології « _____ » _____ 2022 р.

Голова науково-методичної комісії

_____
(ПІБ, науковий ступінь, вч. звання)

Розробники:

ПОЛЯКОВА Ольга Михайлівна, к.п.н., доцент

ЗНОБЕЙ Олексій Володимирович – викладач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2022 р.

Завідувач кафедри,

кандидат педагогічних наук,

доцент

Полянничко А.О.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 23 «Соціальна робота»/ (шифр і назва)	Нормативна (вибіркова)	
	Спеціальність 231«Соціальна робота»	Рік підготовки: 1-й	
Семестр			
Загальна кількість годин – 150	Освітній ступінь: Бакалавр	1-й	
		Лекції	
		30 год.	-
		Практичні, семінарські	
		38 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		80 год.	
		Консультації:	
2 год.	-		
Вид контролю: Залік			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Сформуванати у студентів знання про особливості соціалізації особистості на різних вікових етапах; всебічно розглянути механізми та етапи соціалізації а також вплив мегафакторів, макрофакторів, мезофакторів, мікрофакторів на особистість у процесі соціалізації. Теоретично підготувати майбутніх фахівців соціальної сфери до супроводу клієнтів на різних етапах їх соціалізації.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності «Соціальна робота» та деонтологія» є блок дисциплін професійно-орієнтованої підготовки: «Соціалізація особистості», «Соціальна політика України», «Історія і теорія соціальної роботи та соціального забезпечення».

4. Результати навчання за дисципліною

Після опанування курсу студенти мають володіти знаннями про:

- особливості соціалізації як наукової категорії та сфери міждисциплінарних досліджень;
- розвиток ідей щодо процесу соціального розвитку в соціумі;
- основні вікові періоди соціального розвитку особистості;
- особливості засвоєння соціальних ролей у процесі соціалізації.

В результаті вивчення курсу студенти повинні вміти:

- формувати основні уявлення про процес соціалізації особистості;
- добирати та аналізувати інформацію про моделі та стадії соціалізації;
- визначати і аналізувати фактори та складові соціалізації;
- конкретизувати та систематизувати механізми соціалізації;
- виявляти умови, що детермінують поведінку людини;
- визначати елементи традиційності та етнізації, що впливають на процес соціалізації особистості;
- приймати професійні рішення щодо корегування впливу змін на поведінку людини за допомогою моделювання соціально-педагогічної роботи.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	студент/-ка демонструє повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; знання основної та додаткової літератури; виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
B	студент/-ка демонструє достатні знання матеріалу в заданому обсязі, з певною систематичністю виконує практичні завдання, передбачені навчальною програмою; виявляє переважно конструктивний і репродуктивний характер використання набутих знань та умінь.
C	студент/-ка виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, успішно виконує практичні завдання, засвоїв/-ла основну та додаткову літературу, виявляє здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента/-ки наявні незначні помилки.
D	студент/-ка виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент/-ка спроможний/-на усунути їх із допомогою викладача/-ки.
E	виставляється студентів/-ці, відповідь якого/-ї під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.
F	студент/-ка не спроможний/-на до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни. студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни
FX	студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни на достатньому рівні, але рівень залишкових знань та умінь дозволяє повторне складання підсумкового контролю за результатами самостійної підготовки.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль														Самостійна робота	Підсумковий контроль
РОЗДІЛ 1							РОЗДІЛ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		
28							28							19	25
100															

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі **методи контролю**:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- методи письмового контролю: тестові завдання, розв'язання задач і вирішення проблемних ситуацій репродуктивного, конструктивного і творчого рівнів;
- методи практичного контролю: виконання самостійних завдань;
- методи самоконтролю: самоаналіз, самооцінка.

7. Програма навчальної дисципліни

7.1. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост.р	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
РОЗДІЛ I. Теорія та історія соціалізації як наука. Класифікація різновидів соціалізації											
Тема 1.1 Зміст і завдання курсу. Сутність процесу соціалізації особистості.	8	2				6					
Тема 1.2. Наукові концепції моделей соціалізації: оглядова характеристика.	8	2				6					
Тема 1.3. Соціальна адаптація, дезадаптація, реадаптація особистості в процесі соціалізації.	10	2	2			6					
Тема 1.4. Характеристика	8	2	2			4					

етапів та видів соціалізації.												
Тема 1.5. Гендерна соціалізація особистості: ретроспективний аналіз проблеми.	10	2	2			6						
Тема 1.6. Механізми соціалізації: різновиди, властивості, функції.	8	2	2			4						
Тема 1.7. Віктимологія як складова теорії соціалізації	12	4	2			6						
Тема 2.1. Мікрофактори соціалізації та їх характеристика.	10	2	2			6						
Тема 2. 2. Мезофактори соціалізації та їх характеристика.	10	2	2			6						
Тема 2.3. Макрофактори соціалізації та їх характеристика.	8	2				6						
Тема 2.4. Сім'я як соціально-педагогічне середовище розвитку та виховання особистості.	8		2			6						
Тема 2.5. Освітній заклад як відкрита соціально-педагогічна система	8		2			6						
Тема 2.6.	10	4				6						

Неформальні підліткові й молодіжні об'єднання та їх вплив на соціалізацію особистості.												
Тема 2.7. Засоби масової інформації як інститут соціалізації.	12	4	2			6						
Усього годин	130	30	20			80						

7.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
	Розділ I		
1	Соціальна адаптація, дезадаптація, реадаптація особистості в процесі соціалізації.	2	
2	Характеристика етапів та видів соціалізації.	2	
3	Гендерна соціалізація особистості: ретроспективний аналіз проблеми.	2	
4	Механізми соціалізації: різновиди, властивості, функції.	2	
5	Віктимологія як складова теорії соціалізації.	2	
	Розділ II		
1	Мікрофактори соціалізації та їх характеристика.	2	
2	Мезофактори соціалізації та їх характеристика.	2	
4	Сім'я як соціально-педагогічне середовище розвитку та виховання особистості.	2	
5	Освітній заклад як відкрита соціально-педагогічна система	2	
7	Засоби масової інформації як інститут соціалізації.	2	
	Усього годин		

8. Рекомендована література

Основна:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 208 с.
2. Вікторова Л. В. Основи соціалізації особистості [текст] : навч. посібник для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 6.010106 «Соціальна педагогіка» / Л. В. Вікторова, Н. Т. Тверезовська, М. В. Михайліченко, Г. М. Ржевський . – К. : «ЦК «КОМПРИНТ», 2017 – 475 с.
3. Коваль Л., Зверева І., Хлебик С. Соціальна педагогіка. – К. : ІЗМН, 1997. – 392 с.
4. Кравець В. П. Історія гендерної педагогіки : Навчальний посібник / В. П. Кравець. – Тернопіль: Джура, 2005. – 440 с.
5. Лукашевич М. Соціалізація. Виховні механізми і технології : Навчально-методичний посібник / М. Лукашевич. – К. : ІЗМН, 1998. – 182 с.
6. Москаленко В. В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 688 с.
7. Соціальна педагогіка. Підручник. 4-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А. Й. Капської.– К.: Центр учбової літератури, 2009. – 488 с.

Допоміжна:

1. Богданова І. М. Соціальна педагогіка: Навч. посіб. – К. : Знання, 2008. – 343 с. – (Бібліотека соціального педагога).
2. Волкова Н. Педагогіка : Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н. Волкова. – К. : Академія. – 658 с.
3. Гендерна педагогіка: Хрестоматія / Переклад з англ. В. Гайденко, А. Предборської; за ред. В. Гайденко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 313 с. – С. 224.
4. Говорун Т.В., Кікінеджи О.М. Гендерна психологія: Навч. посіб. – К.: Академія, 2004. – 308 с.

5. Журавльова С. Соціоорієнтована модель виховання особистості Георга Кершенштейнера в освітніх реформах Німеччини (початок ХХ ст.). – Рідна школа. – 2006. – № 3 – С. 77 – 80.

6. Марущенко О., Плахотник О. Гендерні шкільні історії / Олег Марущенко. – Харків: Монографія, 2012. – 88 с.

7. Основи соціалізації особистості : навч. посіб / О. М. Любарська. – 2-ге вид, переробл. і доповн. – К. : Ленвіт, 2012. – 238 с.

Інформаційні ресурси

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Безпалько — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 208 с. <http://194.44.152.155/elib/local/sk742813.pdf>

2. Вікторова Л. В. Основи соціалізації особистості [текст] : навч. посібник для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 6.010106 «Соціальна педагогіка» / Л. В. Вікторова, Н. Т. Тверезовська, М. В. Михайліченко, Г. М. Ржевський . – К. : «ЦК «КОМПРИНТ», 2017 – 475 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу : <https://ru.calameo.com/read/00546965618fe03ff8f1c>

3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / [Алексєєнко Т. Ф. та ін.] ; за заг. ред. І. Д. Зверєвої; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Ін-т проблем виховання НАПН України [та ін.]. – Київ; Сімферополь: Універсум, 2012. – 535 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу : https://www.researchgate.net/publication/332878107_Enciklopedia_dla_fahivciv_socialnoi_sferi

4. Марущенко О., Плахотник О. Гендерні шкільні історії / Олег Марущенко. – Харків: Монографія, 2012. – 88 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу : <https://genderindetail.org.ua/library/tematiczni-vidannya/posibnik-genderni-shkilni-istorii-204005.html>

5. Москаленко В. В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене – К. :

Центр учбової літератури, 2008. – 688 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1473_26865900.pdf

6. Основи соціалізації особистості. Лекції. – Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Library/LibdocView.aspx?id=d7e78666-ffaf-4ce5-bb78-79b93686e1f3#itemAnchor1>

7. Соціальна педагогіка. Підручник. 5-те вид., перероб. та доп. / За ред. проф. А. Й. Капської.– К.: Центр учбової літератури, 2011. – 488 с. – Електронний ресурс. – Режим доступу : <https://studfile.net/preview/5462857/>

8. Соціальна робота в Україні: теорія і практика. Науково-методичний журнал Ліги соціальних працівників України. – Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://ligasocial.org.ua/index.php/2010-08-31-16-47-51/-q-q>